

Kreta. — Rusija in Francija sta se zjedini za to, da kandidatujeta grškega princa Jurija za mesto kretskega guvernerja in pridobili sta za to kandidaturo vse druge evropske velesile. Najbrž se uda tudi sultan, toliko prej, ker so mu velesile ponudile, da postane guvernerjev namestnik jeden nemških, v turški vojski službujočih častnikov.

Obrtnija.

Zadružništvo.

Splošna je tožba med ljudmi, da denarja primanjkuje. Ako pogledujemo na kadem sejmu ali na trgu, vidimo živahen promet, neko lahkoživo gibanje. To nam daje povod, preiskovati uzroke, kam gine denar iz naših krajev. Saj so vendar naša polja primerno rodovitna, da ne bi trebalo nam vsega za dom dobivati iz tujine in to za drag denar.

Dva uzroka sta, katera denar od nas spravlja. Prvi je lahkomiselnost našega ljudstva ali pomankanje varčnosti. V boljših letih se ne znamo varovati obilnih izdatkov, da sproti porabimo vse; le slabe letine nas učijo varčevati. To velja o kmetu, obrtniku in delavcu. Ako primerjamo naše kraje z pustinami v tujini, ne verujemo lahko, da bi bila pri nas revščina doma, kakor je marsikje v resnici. Lahkomiselnost v mladosti stiska starosti; sedem debelih krav — letin — pojedjo druge — suhe! O tem se bi dalo še marsikaj reči, ali naj bo za drugikrat!

Danes hočemo pogledati bolj natanko drugo napako, ki nam molze denar iz žepa, pa ga spravlja daleč v tujino. To so naše neugodne trgovinske razmere. Slovenci smo žalibog razdeljeni in razskosani na šest dežel, da se ne moremo primerno spoznati in vzajemno občevati, kar bi bilo le nam v korist. Toda tega ni sama k. i. v. uprava, tudi naša brezobrižnost ima mnogo na vesti. Med sabo se spominjamo in kličemo znano geslo „Svoji k svojim!“ zraven pa hodimo mimo lačnega domačina k ošabnemu tujcu naročevat in kupovat. Čuditi se torej ni, da pri nas trgovina hira, denar pa teče od nas v tujino.

Za te besede lahko navedemo mnogo vzgledov. Prebivalci dolin, ki živé od poljedelstva, imajo marsikdaj na prodajo žita, ali ne morejo se ga iznebiti, ker ni kupcev. Vozijo ga v mesta na trge, kjer ga dostikrat oddajo po ničevi ceni. Kakor da bi s kitajskim zidom bili obdani, ne morejo na svetovni trg s svojim blagom, ako bi ono v istim imelo lepo ceno, seveda v rokah bogatašev. Kadar pa kje daleč na Ogerskem, ali še dalje kje, nastopi povodenj ali druga uima, v par dnevih pa začutimo to pri naših žitnih trgovcih s tem, da se cena blagu zviša. Ali smo res tako odvisni od ošabnega tujca, da nam bode vedno on narekoval ceno našemu blagu? Ali res mora nas živiti tuje zrnje, moka itd. med tem, ko marsikateri domači poljedelec ne more spraviti svojih pridelkov v denar?

Enako je z lesno trgovino. Pri žagah košatega Pohorja se nakupiči včasih blaga, da ni prostora več za skladanje. Ako povprašaš, čemu da se ne odpošlje, dobiš odgovor, da ni naročila, torej ne kupca. Marljiv trgovec se potruji večkrat v doline z namenom, blago prodati, ali kaj ondi zve? Blaga lesnega, kolikor so potrebovali, kupili so že in to od židov, ki stanujejo na Hrvaškem. Povpraša za ceno, ta je sicer nizka, ali ko vidi blago, spozna lahko, da so to sami izbirk. Torej jo žid na Pohorju kupil — seveda po ceni — množino blaga, to je dal prebirati, s slabejim je založil naše dolinske kmete, boljše pa odposlal dalje. Kje je dobiček od vsega, če ne pri njem? Knep in prodajalec — oba slovenska kmeta — ga obilno in skrbno pitata. Ali bi se ne dalo tudi temu odpomoči, zlasti z menjalno trgovino, da ne bi se vsikdar rabil toliko pomanjkajoči denar?

(Konec sledi.)

Kmetijstvo.

Ravnotežje v kmetiji.

Vse, kar živi na svetu, potrebuje hrane. Živita ne samo človek in žival, temveč tudi rastlina živi. Tudi ona potrebuje hrane, in če je nima, odmre kakor žival, ki v hudi zimi ne dobi dovoljnega živeža. Potrebno hranivo dobiva rastlina deloma po koreninah iz zemlje, deloma po zelenih delih, sosebo po listjih iz ozračja. Snovi, ki služijo rastlini v hrano, imenujemo redilne snovi. Človek ne more samo ob kruhu živeti, ampak on potrebuje še drage hrane; taka je tudi rastlina. Ona si poišče v zemlji raznih redilnih snovij in jih jemlje vase, toda le ako so v raztopljenem, razpustnem stanju. Teh snovij, katere je rastlina vase posrkala, premanjka v zemlji. Iz tega sklepamo:

Po vsaki žetvi odvezamemo zemlji toliko redilnih snovij, kolikor so jih iz nje posrkale požete rastline.

Kemik n. pr. pove, da so v 10 stotov (kvintalov) krompirja (brez krompirjevke) odvzeli polju 34 kg. dušika, 58 kg. kalija, 16 kg. fosforove kisline, 3 kg. vapna, 3 kg. natrija, 5 kg. magnezije, 5 kg. žvepljene kisline in še dr. V obče ima vsaka zemlja dovolj takih snovij v razpustnem stanju; toda če vedno žanjemo, t. j. iz kupa jemljemo in nič ne dokladamo, porabimo tudi največji zaklad redilnih snovij; najboljša zemlja nam postane s časom nerodovitna ter daje od leta do leta revniše pridelke. Zato pa mora kmetovalec zemlji gnojiti. Kaj se pravi gnojiti?

Gnojiti se pravi, zemlji uvažiti takih snovij, ki so sposobne pospeševati rastlinske rast.

Čim več je redilnih snovij v zemlji in čim lažje se jih poslužuje rastlina, tem boljše bo uspevala. In to umni kmetovalec dobro ve, zato se poslužuje vseh sredstev, ki morejo večati dragoceni zaklad redilnih snovij v zemlji. Neugodne družbinske razmere silijo kmetovalca, da mora

Vlada se je gibanja tako ustrašila, da je znatno pomnožila stalno vojsko.

Ogerska. — Minister na cesarskem dvoru, baron Jozsika, je radi bolehnosti stopil v pokoj. Njegovo ministerstvo vodi začasno ministerski predsednik baron Banffy.

Francija. — Odkar je nehal boulangizem ni Francija čakala tacihi viharjev, kakor sedaj vsled afere Dreyfuss. Te dni se začne pred pariškimi porotniki senzacionalna pravda proti Emilu Z. li, katera zamore postati usodnega pomena. Čedalje pogostejše se čuje beseda: vojaška diktatura — in morda bo to res jedina rešitev te silne krize.

Kitaj. — Minoli teden je vse kazalo, da pride do vojne mej Rusijo in Angleško in to radi Kitaja. Angleška je Kitajski usilila znatno posojilo, da dobi na ta način neposreden upliv na vso kitajsko administracijo in s tem na vso kitajsko unanjo in trgovinsko politiko in zajedno zahtevala, naj se pristan Taljenvan proglasi za prosto luko. Ako bi se to zgodilo, izgubil bi od Rusije zasedeni pristan Port-Artur ves pomen. Radi tega se je Rusija, katero sta podpirala Francija in Nemčija, z vso silo uprla angleški zahtevi in da ni Angleška odnehala, bi bila najbrž nastala vojna.

Obrtnija.

Zadružništvo.

(Konec.)

Nič boljše ni z vinmo in drugimi pijačami. Kakor žgoča lava so preplula naše kleti slaba italijanska vina. v katerih dostikrat morda najdeš drugo vse, samo trsnega soka ne! Težko pridelani in večkrat pičli domači pridelek pa čaka zastoj na kupca, dokler se ga ne ne usmili — dostikrat zopet tujec, ki se potem ponaša po svetu z — našim blagom! Prav tako je z moštom, živino, skorjami in drugimi pridelki. Doma med seboj si Slovenci žalibog ne upamo trgovati, temveč le s prav oddaljenim tujcem delamo zveze. Ali se je potem čuditi da gre denar iz dežele? Ali ni žalostno za nas, da nam narekuje ošabni tujec cene za naše blago, katero bi večkrat lahko mi doma prodajali? Ali je treba nam biti tako odvisnim od tujcev? Ali temu ni pomagati?

Na vsa ta vprašanja odgovorim na kratko. Lahko bi se zacelila ta žgeča rana našega gospodarskega življenja, samo nekaj nam je neizogibno potrebno zraven, namreč dobre podjetne volje, skrbi in — vsaj za časa — požrtvovalnosti! Osnovala naj bi se kje v priložnem kraju med nami domača trgovinska zadruga! Ta naj bi postala med nami 1. posredovalka v trgovini in 2. si bi polagoma nabrala zalogo, da bi bila središče naše kupčije. Seveda bi kot taka morala imeti na razpolago časniki, da se v njem lahko pozvedelo, posredovalo in se cene raznemu blagu naznanjale.

K takšni zadrugi želel bi povabiti vse Slovence. Vsak bi se naj zavezal, da ne kupi potrebnega blaga drugje, nego pri zadrugi, ali od njenih članov! Ona bi nam bila potem tako rekoč živi sejem, kjer se bi za naše potrebe vse našlo, pa tudi lahko ponujalo. Kmetje v dolinah naročali in pozvedovali bi potrebno lesno blago. ob

enem pa ponujali mesto denarja žitne pridelke Hribovski kmetje pa bi vračali z lesnimi pridelki potrebno zrnje, vino itd. Skratka, bila bi prava menjava, ki bi se vršila brez tretjega trgovca, kateri sedaj brez truda to delo vrši in se od slovenskih žuljev bogati. —

Da ta misel ni nova, pričajo mnoge zadruge po svetu, katerih namen ni družega, nego zblížati in seznaniti ljudi. Seveda morajo te v prvi vrsti poskrbeti, da jamčijo one za pristnost in vrednost blaga, v drugej pa za poštenost in zmožnost dostikrat neznanega sotrgovca ali kupovalca. To zblížanje in spoznanje samo nam bo prineslo veliko odjemalcev naših pridelkov, koliko pa se nam bo še zboljšalo stanje vsled menjalne kupčije? Ako se to uresniči, imamo upanje, da smo ušli iz krempljev ogerskih in italijanskih trgovcev, kateri žalibog sedaj molzejo naše kraje, da je žalostno.

Seveda bi takšno podjetje vsaj v začetku potrebovalo precej glavnice, ali tega morda tudi ne zahteva marsiktera stavba, ki jo vršijo naši denarni zavodi? Računimo, da je ta v čast narodu in korist domovini, ali primerjajmo k naši zadrugi: Najlepša čast za naše ljudstvo bode, ako se ono strese tujega kapitala in svobodno živi na krasnih tleh, kamor je je ljubi Bog postavil!

Kmetijstvo.

Vinogradarstvo na Kranjskem.

O pospeševanju vinogradarstva na Kranjskem je dež. odbor predložil dež. zboru naslednje poročilo:

Vpoštevaje veliko gospodarsko važnost vinogradarstva za našo deželo, podaje deželni odbor tudi letos visokemu deželnemu zboru posebno poročilo o delovanju za zboljšanje vinogradarstva in kako je izvrševal dotične sklepe visokega deželnega zbora sprejete v XI. seji dne 25. svečana 1897.

I. Razširjenje trtne uši po Kranjskem.

Trtna uš razširila se je tudi v minolem letu po nekaterih krajih. Na novo se je konstatirala v občinah Št. Rupert in Radeče (Krško okrajno glavarstvo), dalje v občini Smuka (Novomeško okrajno glavarstvo) in v občini Oberh pri Dragatušu (Črnomeljsko okrajno glavarstvo). Po tem takem je sedaj okuženih na celem Kranjskem 58 občin. Po obsegu je okuženih ali sumljivih 8374.92 ha; ker je na Kranjskem vsih vinogradov 10.836 ha, je torej okuženih 77.2%. Od teh je 3000 ha popolnoma uničenih. Najbolj je prizadet Črnomaljski okraj. kajti od 2189 ha je okuženih in večinoma nerodovitnih 2159 ha.

Odkar so pričele na ameriško trto cepljene naše domače trte roditi, poprijelo se je tudi manj zavedno ljudstvo z veliko vnemo saditve takih trt in ker jim gresta v tem dežela in vlada z veliko požrtvovalnostjo na roke, upati je, da bo tudi kranjski vinogradar kmalu rešen te kalamitete.